

EKSĀMENS LATVIEŠU VALODĀ
9. KLASEI
 2019
 SKOLĒNA DARBA LAPA
1. daļa

Vārds _____

Uzvārds _____

Klase _____

Skola _____

Izlasi tekstus (tekstu lapā 2 lappuses) un izpildi 1.–11. uzdevumu!

1. uzdevums (4 punkti). Uzraksti notikumu secību, kā J. Rislaki iepazīna A. Kronenberga darbus un nonāca pie idejas rakstīt grāmatu par viņu!

1. _____
2. _____
3. _____

Aizpilda skolotājs:

1.1. _____

1.2. _____

1.3. _____

1.4. _____

Kopā par 1. uzd.: _____

2. uzdevums (2 punkti). Uzraksti divus iemeslus, kāpēc, tavuprāt, J. Rislaki, kurš prot latviešu valodu, grāmatu par A. Kronenbergu rakstīja somu valodā!

- _____
- _____

2.1. _____

2.2. _____

Kopā par 2. uzd.: _____

3. uzdevums (1 punkts). Paskaidro, kāds ieguvums no J. Rislaki grāmatas tapšanas ir A. Kronenberga ģimenei!

- _____
- _____
- _____

3. _____

4. uzdevums (1 punkts). Uzraksti, kādu attieksmi pauž I. Saulīte-Jansone par vectēvu! Pamato!

- _____
- _____
- _____

4. _____

5. uzdevums (1 punkts). Kuru no J. Rislaki pieminētajām latviskumu raksturojošām vērtībām arī tu uzskati par svarīgu? Pamato!

- _____
- _____

5. _____

6. uzdevums (2 punkti). Uzraksti divas radošās darbības jomas, kurās darbojies A. Kronenbergs!

- _____
- _____

6.1. _____

6.2. _____

Kopā par 6. uzd.: _____

7. uzdevums (2 punkti). Kā A. Kronenberga devums latviešu kultūrā tiek popularizēts mūsdienās? Uzraksti divus faktus!

- _____
- _____

7.1. _____

7.2. _____

Kopā par
7. uzd.: _____

8. uzdevums (1 punkts). Aizstāj iekavās doto vārdu savienojumu pievienotā vērtība ar nozīmes ziņā atbilstošu vārdu vai vārdu savienojumu!

„Tulkot nebija pārāk sarežģīti. _____ (pievienotā vērtība), ka dzīvojam vienā mājā un mūsu darba istabas ir blakus,” stāsta Anna Žīgure. „Ja ir kaut kas, ko nesaprotu vai esmu pārpratusi, vīram pavaicāju. Kad esmu iztulkojusi, Juka lasa un veic labojumus.”

8. _____

9. uzdevums (2 punkti). Atzīmē ar frazeoloģismu, ar kuru var aizvietot A. Kronenberga lietoto vārdu savienojumu kurmja ūdens! Pamato savu izvēli!

Īlenu maisā nenoslēpsi. Meliem īsas kājas. Pūst miglu acīs. Nav dūmu bez uguns.

9.1. _____

9.2. _____

Kopā par
9. uzd.: _____

10. uzdevums (2 punkti). Izlasi A. Kronenberga rindas un uzraksti, kā tu saproti autora domas par jauniešiem!

*Jaunie staigā gluži bešā –
Galvas gaisā, rokas ķešā.*

10.1. _____

*Un pie tam ne visai kaunas
Nopelt to, kas otram paunās.*

10.2. _____

Kopā par
10. uzd.: _____

11. uzdevums (4 punkti). Veic uzdevumu, ievērojot uzdevuma nosacījumus!

1. Atvasini no vārda **meli** īpašības vārdu un darbības vārdu divdabja formā!
2. Iesaisti atvasinātos vārdus katru savā teikumā!

Īpašības vārds _____	
Darbības vārds divdabja formā _____	

11.1. _____

11.2. _____

11.3. _____

11.4. _____

Kopā par
11. uzd.: _____

Vārds, uzvārds _____**12. uzdevums (10 punkti). Veido un ieraksti iederīgas vārdu formas no piedāvātajiem vārdiem!**

Jubileja ir labs iemesls, lai (0) <u>sarosītos</u> un izdotu kādu pamatīgu pētījumu par mākslinieku.	0) sarosīties
Aspazijas mājā esam iekārtojuši A. Kronenbergam veltītu izstādi un (1) _____ to apmeklēt.	1) aicināt
Muzeja vadītāja mudina: „(2) _____ uzmanīgi, un jūs sadzirdēsiet stāstu par 20. gadsimta laimīgajiem 20. un 30. gadiem – laiku, kas A. Kronenberga dzīvē bijis spožākais.”	2) Klausīties
Tuntuļu Jurītim, vienam no autora (3) _____ tēliem, nākas pārvarēt dažādas dzīves grūtības.	3) radītais
A. Kronenberga darbos netrūkst (4) _____ un labais vienmēr uzvar slikto.	4) humors
Lai iejustos Latvijas lauku dzīvē, noteikti jānoskatās (5) _____ „Jērādiņa” Dailes teātrī.	5) izrāde
Vai A. Kronenberga darbi kādreiz tiks tulkoti vācu, angļu, somu vai franču (6) _____ ?	6) valoda
Līdz šim pamatīgākais pētījums par Albertu Kronenbergu pieder somu žurnālistam (7) _____ Rislaki, kurš uzrakstījis grāmatu „Vilki, velni un vīri”.	7) Juka
Juka Rislaki norāda, ka Kronenbergs ir (8) _____ par vienu no politiskās karikatūras aizsācējiem Latvijā.	8) uzskatīt
Padomju gados netika (9) _____ dažas A. Kronenberga idejas un cenzūra tās svītroja.	9) atzīt
Latvijas (10) _____ darbinieku iecerēto pasaku monētu sēriju ievada monēta „Pieci kaķi”, kas ir viens no Kronenberga darbu motīviem.	10) Banka

12.1. _____

12.2. _____

12.3. _____

12.4. _____

12.5. _____

12.6. _____

12.7. _____

12.8. _____

12.9. _____

12.10. _____

Kopā par
12. uzd.:

13. uzdevums (10 punkti). Saliec teikumus pieturzīmes!

1. Alberta Kronenberga ienākšana latviešu bērnu literatūras laukā notiek samērā vēlu lai gan viņš ir pirmais latviešu mākslinieks kurš savas daiļrades lielāko daļu veltījis bērnu pasaulei. 13.1. _____
2. Mācīdamies Jaņa Rozentāla privāttudijā viņš sāk strādāt par ilustratoru tādos bērnu literatūras izdevumos kā „Jaunības Tekas” un „Mazās Jaunības Tekas”. 13.2. _____
3. 1931 gadā Antona Benjamiņa izdevniecība bija ielāņojusi izdot krāšņu bērnu grāmatu bet tā kā nevarēja atrast piemērotu tekstu Kronenbergs pats apņēmās gan rakstīt gan darbu ilustrēt. 13.3. _____
4. Tā radās stāsts par mazo ganiņu kurš meklēdams pazudušo sivēntiņu nonāk krāsainu notikumu jūklī un palīdz arī citiem. 13.4. _____
5. Ikdienas dzīvē Alberts Kronenbergs ir bijis taisnīgs ļoti latvisks mazliet zemniecisks pilns dzīvesprieka un apveltīts ar ļoti smalku humora izjūtu. 13.5. _____
6. A. Kronenbergs savos darbos izmanto divējādus humora veidus proti smieklīgas situācijas un valodas komiku. 13.6. _____
7. Lūk piemērs
Piesieta pie dzirnu spārna,
Kaza laižas tā kā vārna. 13.7. _____
8. A. Kronenbergs ir viens no tiem retajiem rakstniekiem kura darbos lasītājs jūt patiku un prieku ar kādu tie rakstīti. 13.8. _____
9. Rakstniekam ir bijis svarīgi bērnam veicināt fantāziju drosmi uz pārgalvībām jo tikai tā arī pieaugušais saglabās spēju domāt citādi. 13.9. _____
10. Ja mēs puikam dotu vislētāko un parastāko tālskati vai tas nebūtu viņa pirmais brīnums par šo pasauli kurā var tik tālu redzēt līdzīgi domājis arī Imants Ziedonis. 13.10. _____

Kopā par
13. uzd.:
_____**14. uzdevums (2 punkti). Izlasi teikumus un izskaidro, kāpēc aiz izceltajiem vārdiem lietotas dažādas pieturzīmes!**

„Kāpēc soms raksta par latviešu autoru? Es bieži arī sev to jautāju. Un mana atbilde bija – **kāpēc ne!**” tā par savu apjomīgo darbu saka somu rakstnieks un žurnālists Juka Rislaki. Patiešām – **kāpēc ne?**

14.1. _____

14.2. _____

Kopā par
14. uzd.:

15. uzdevums (9 punkti). Raksti teikumus, ievērojot nosacījumus!

1. Uzraksti saliktu sakārtotu teikumu, iesaistot prievārdu **dēļ** saistījumā ar lietvārdu **karikatūra!**

15.1. _____

15.2. _____

15.3. _____

2. Vienlīdzīgo teikumu locekļu virknei pieraksti vispārinošo vārdu un iesaisti šo konstrukciju vienkāršā paplašinātā teikumā!

„Jērādiņa”, „Sprunguļmuižā gadatirgus”, „Mazais ganiņš”

15.4. _____

15.5. _____

15.6. _____

3. Papildini teikumu ar iespraudumu un palīgteikumu!

Alberts Kronenbergs ir bērnu grāmatu autors un ilustrators.

15.7. _____

15.8. _____

15.9. _____

Kopā par
15. uzd.:
_____**16. uzdevums (9 punkti). Uzraksti viedokli (50–70 vārdu) par A. Kronenberga dzejas rindās pausto domu!**

*Jaunie staigā gluži bešā –
Galvas gaisā, rokas ķešā.*

S. _____

St. _____

O., i. _____

Kopā par
16. uzd.:
_____Pareizr.:
_____**Kopā par
1. daļu:**

Izlasi abus tekstus un izpildi 1.–11. uzdevumu!**1. teksts**

Ingvilda Strautmane

Alberta Kronenberga panti un bildes

„Jubilejas ir labs iemesls, lai sarosītos un izdotu kādu pamatīgu pētījumu par mākslinieku un rakstnieku Albertu Kronenbergu,” tā sarunā *Kultūras Rondo* atzīst Alberta Kronenberga mazmeita Ilze Jansone-Saulīte. Apgāds „Neputns” izdevis somu rakstnieka un žurnālista Jukas Rislaki grāmatu „Vilki, velni un vīri. Alberta Kronenberga dzīve un daiļrade”, kuru no somu valodas tulkojusi Anna Žīgure.

„Kāpēc soms raksta par latviešu autoru? Es bieži arī sev to jautāju. Un mana atbilde bija – kāpēc ne!” tā par savu apjomīgo darbu „Vilki, velni un vīri. Alberta Kronenberga dzīve un daiļrade”, kas tapis desmit gadus, sarunā *Kultūras Rondo* saka somu rakstnieks un žurnālists Juka Rislaki.

Patiešām – kāpēc ne? Somu žurnālists un rakstnieks Juka Rislaki, dzīvodams Latvijā, ir brīnišķīgi iemācījies latviešu valodu. Grāmatu par Kronenbergu gan viņš rakstījis somu valodā, to latviski tulkojusi viņa sieva, tulkotāja Anna Žīgure.

Pamudinājums ņerties pie darba par Albertu Kronenbergu viņam bijusi iepazīšanās ar mākslinieka meitu Rutu Kronenbergu. „Viena mana karikatūra bija veltīta Kronenbergam, viņa piezvanīja un prasīja, kāpēc. Tā sākām sarunāties,” atklāj Rislaki, kuram pirmā tikšanās ar Albertu Kronenbergu bijusi, lasot darbu „Mazais ganiņš”, taču visvairāk patikusi grāmata „Sprunguļmuiža gadatirgus”.

„Liekas, ka Juka ir labi un dziļi izpratis un dziļi izpētījis materiālu, par ko raksta. Tas viņam asinīs. Pirms ņemas pie rakstīšanas, viņš cītīgi veic izpēti darbu, mēģina atrast visu, ko var,” stāsta Anna Žīgure.

„Tulcot nebija pārāk sarežģīti. Pievienotā vērtība, ka dzīvojam vienā mājā un mūsu darba istabas ir blakus,” stāsta Anna Žīgure. „Ja ir kaut kas, ko nesaprotu vai esmu pārpratusi, vīram pavaicāju. Kad esmu iztulkojusi, Juka lasa un veic labojumus.”

„Šī grāmata ir kaut kas īpašs, ilgu gadu būvēts grandiozs panākums. Ja tā nebūtu sākusi tapt un veidoties, ģimene nebūtu sasparojusies uz radu apzināšanu, dzimtas koka pētīšanu, nebūtu jaunākajai paaudzei stāstījusi par vecvecvectēvu,” ar gandarījumu atzīst Alberta Kronenberga mazmeita Ilze Saulīte-Jansone.

Viņa arī atklāj, ka Leļļu teātris ir ieinteresējies par darbu „Tuntuļu Jurītis” iestudēšanu, vēl Alberta Kronenberga 130. jubilejas gadā ir doma izdot darbu „Mazais ganiņš”, bet uz Ziemassvētkiem taps marku komplekts ar A. Kronenberga darbu varoņiem sadarbībā ar Latvijas pastu.

Starp citu, grāmatas atvēršanas svētki notika Raiņa un Aspazijas vasarnīcā Majoros, un tā nav nejaušība, jo Alberts Kronenbergs ar Raini ir ticies, Rainim patīcis Kronenberga iekoptais dārzs, un Rainis kādā ciemošanās reizē uzdāvinājis Kronenbergam rozi.

Alberts Kronenbergs ir jūrmalnieks – dzimis Slokā, visus darbus sarakstījis Majoros. Jūrmalā ir viņa vārdā nosaukta iela, kā arī Slokas bibliotēka. Ilze Saulīte-Jansone atklāj, ka viņai ir sapnis par Alberta Kronenberga parka izveidi Jūrmalā.

„Bērnībā bija privilēģija lasīt žurnālu „Mazās Jaunības Tekas”. Ik pa brīdim mamma pateica – tas ir vectēva darbiņš. Tā es sapratu, ka viņš ir mākslinieks,” atminas Ilze Saulīte-Jansone. „Ģimenē nebija tā, ka sludinātu, ka viņš ir vienīgais, lielākais, labākais. Viņa darbi ir ienākuši ģimenes leksikā. Arī man mīļākais darbs ir „Sprunguļmuižā gadatirgus”, un tāds termins kā „kurmja ūdens” ģimenē tiek lietots reizēs, kad ir runa par atklātu melošanu.”

Juka Rislaki atklāj interesantas paralēles somu un latviešu literatūrā, arī Tūvei Jansonei ir kāds stāsts par tirgu, kur dzīvnieks vai trolls pārdod viltotu apvārdotu ūdeni.

Alberts Kronenbergs ir iedvesmojis daudzus – gan Raimondu Paulu ar „Dzeguzīti”, gan Jāni Paukštello, lai radītu dziesmu spēli „Mazais ganiņš”, gan Pēteri Liepiņu un Imantu Zemzari, lai atkal un atkal Dailes teātrī spēlētu „Jērādiņu”.

<http://lr1.lsm.lv>

2. teksts

Anotācija par Jukas Rislaki grāmatu „Vilki, velni un vīri”

Jukas Rislaki grāmata „Vilki, velni un vīri” veltīta mākslinieka, grāmatu ilustratora un autora Alberta Kronenberga (1887–1958) dzīvei un daiļradei. Ar A. Kronenberga radītajiem tēliem – Tuntuļu Jurīti, Jērādiņu, mazo ganiņu – izaugusi ne viena vien paauzde. Grāmata būs patīkama atkalredzēšanās vai iepazīšanās ar humora pilno mākslinieku un grāmatu autoru.

„Pārcēlies uz dzīvi Latvijā, sāku mācīties latviešu valodu – arī no grāmatām, ko ilustrējis mākslinieks Alberts Kronenbergs. Viņa zīmējumi tūlīt pievērsa manu uzmanību. Soma acij tie ir tīkami, un manī modās neizskaidrojama māju izjūta. To labi varēja atpazīt, bet var teikt arī, ka šie zīmējumi ir ļoti latviski. Intuītiīvi jutu, ka A. Kronenbergs ir kaut kas tikpat latvisks kā speķa pīrāgi, Jāņu siers, K. Skalbes dzeja un R. Blaumaņa lugas, dziesmu un deju svētki un arī dainas.” (Juka Rislaki)

Alberts Kronenbergs bija daudzpusīga un radoša personība, mūsdienās viņu galvenokārt pazīst kā bērnu grāmatu autoru. A. Kronenbergs mācījies Venjamina Blūma Rīgas zīmēšanas un gleznošanas skolā, Jaņa Rozentāla studijā un Pēterburgas Ķeizariskajā mākslas veicināšanas skolā. Mākslinieka radošā darbība aizsākās gadsimta otrās desmitgades pirmajā pusē, kad iznāca pasaku grāmata „Brīnumu stabulīte” ar viņa zīmētām krāsainām ilustrācijām; viņš pirmo reizi piedalījās izstādē, un sākās cieša sadarbība ar mēnešrakstu „Jaunības Tekas”. 1931. gadā klajā nāca pirmā A. Kronenberga ilustrētā un sarakstītā bērnu grāmata „Mazais ganiņš un viņa brīnišķīgais ceļojums”. Tā guva lielus panākumus, un nākamajos gados jau tapa grāmatas „Zelta laiki” (1932), „Tuntuļu Jurītis” (1935), „Jērādiņa” (1937), „Sprunguļmuižā gadatirgus” (1938). Mūža laikā A. Kronenbergs ilustrējis apmēram 130 grāmatu un vairākām sacerējis arī tekstu. A. Kronenbergu dēvē arī par latviešu komiksa žanra pamatlicēju. Mākslinieks stāvējis pie latviešu politiskās karikatūras šūpuļa.

„A. Kronenberga grāmatas nebūt nav elēģija kādai pagājušai, nogrimušai bērnu pasaulei, bet drīzāk kaut kas līdzīgs konkrētai utopijai, kādai bērnībai, kurā ir skaisti un labi būt bērnam.” (Margīta Gūtmane)

<http://neputns.lv/book/vilki-velni-un-viri/#.Wm844nmYPIU>

EKSĀMENS LATVIEŠU VALODĀ
9. KLASEI
2019
SKOLĒNA DARBA LAPA
2. daļa

Vārds _____

Uzvārds _____

Klase _____

Skola _____

Rakstīšana*Izvēlies vienu no tematiem un uzraksti pārspriedumu (250–300 vārdu)!*

- Trīs nosacījumi laimei.
- Ja es būtu...
- „Neskatī vīru no cepures.” (Latviešu tautas sakāmvārds)

Uzmetums.

Tirraksts.

EKSĀMENS LATVIEŠU VALODĀ
9. KLASEI
 2019
 DARBA VĒRTĒTĀJA LAPA

VĒRTĒŠANA

LASĪŠANA un VALODAS SISTĒMAS IZPRATNE	Maksimālais punktu skaits – 56 punkti.
RAKSTĪŠANA Viedoklis (1. daļas 16. uzd.) – 9 punkti. (Skatīt tabulu „Viedokļa vērtēšanas kritēriji”.) Pārspriedums (2. daļa) – 25 punkti. (Skatīt tabulu „Pārsprieduma vērtēšanas kritēriji”.)	Maksimālais punktu skaits – 34 punkti.
RUNĀŠANA Skatīt tabulu „Mutvārdu daļas vērtēšanas kritēriji”.	Maksimālais punktu skaits – 20 punkti.
Runāšanas daļā iegūtie punkti datubāzē tiek reizināti ar koeficientu 0,5 (40 x 0,5=20).	

1. daļa. Lasīšana un valodas sistēmas izpratne

Uzd.	Kritēriji	Punkti
1.	Par katru pareizu atbildi – 1 p. Par atbildi pareizā secībā – 1 p. (P. Darba lasīšana/ karikatūra/ satika mazmeitu.)	3 1
2.	Par katru tekstam atbilstošu atbildi – 1 p.	2
3.	Par tekstam atbilstošu atbildi – 1 p. (P. Dzimtas apzināšana u. c.)	1
4.	Par atbildi atbilstoši tekstam un pamatojumu – 1 p. Par atbildi bez pamtojuma – 0 p. (P. Cieņa, pašapziņa, lepnums u. c.)	1
5.	Par atbildi atbilstoši tekstam un pamatojumu – 1 p. Par atbildi bez pamtojuma – 0 p.	1
6.	Par katru pareizu atbildi – 1 p. (P. Rakstniecība, zīmēšana.)	2
7.	Par katru pareizu tekstā minētu faktu – 1 p. (Ja skolēns uzrakstījis vairākus, tad vērtē tikai pirmos divus faktus.)	2
8.	Par nozīmes ziņā atbilstošu vārdu vai vārdu savienojumu – 1 p. (P. leguvums, priekšrocība, palīdzēja u. c.)	1
9.	Par pareizu atbildi – 1 p. (Pūst miglu acīs.) Par izvēlētā frazeoloģisma skaidrojumu atbilstoši tekstam – 1 p. (Citu frazeoloģismu faktiski nav iespējams izskaidrot atbilstoši tekstam.)	2
10.	Par katru tekstam atbilstošu atbildi – 1 p.	2
11.	Par katru pareizi atvasinātu vārdu – 1 p. Par katra atvasinātā vārda iesaistīšanu teikumā – 1 p. (Vērtē gan uzdevuma nosacījuma izpildi, gan pareizrakstību.)	2 2
12.	Par katru pareizu atbildi – 1 p.	10

13.	Par katru teikumu, kurā precīzi saliktas pieturzīmes, – 1 p.	10
14.	Par katru pareizu atbildi – 1 p. (Izsaukuma zīme – emocionāls izsauciens u. tml. Jautājuma zīme – jautājums/ pretjautājums.)	2
15.	Par katru pareizi izveidotu teikumu pēc uzbūves – 1 p. Par katru teikumu, kurā pareizi iesaistīta un atdalīta piedāvātā sintaktiskā konstrukcija vai iesaistīts vārdu savienojums, – 1 p. Par katru teikumu bez pareizrakstības kļūdām – 1 p. (Šajā pozīcijā atkārtoti netiek vērtēta piedāvātās konstrukcijas atdalīšanas kļūda.)	3 3 3
16.	Skatīt „Viedokļa vērtēšanas kritēriji”.	9
P. p.	Skolēns saņem 3 papildu punktus, ja veicis visus 1. daļas uzdevumus un 1.–10. uzdevumā nav pieļāvis nevienu pareizrakstības kļūdu. 1 kļūda 2 kļūdas 3 un vairāk	3 2 1 0

Viedokļa vērtēšanas kritēriji (9 punkti)

Kritēriji	Saturs	Stils	Ortogrāfijas kļūdas un interpunkcijas kļūdas
3	Saturs atbilst tematam. Domas izteiktas plānveidīgi un loģiski, tās ir pamatotas.	Dažādas un stilistiski iedarīgas teikumu konstrukcijas. Viegli uztverams teksts. Pieļaujama viena neprecizitāte vārdu izvēlē.	0
2	Saturs atbilst tematam. Izteiktās domas pamatotas, bet atkārtojas.	Vienveidīgi teikumi. Viena kļūda teksta uzbūvē vai divas stila kļūdas.	1–2
1	Izteikts pretrunīgs viedoklis. Domas nepamatotas vai haotiskas.	Trīs vai četras stila kļūdas.	3–4
0	Darbs neatbilst tematam. Tekstā paustā doma nav uztverama.	Piecas un vairāk stila kļūdu.	5 un vairāk

Vērtējamās stila kļūdas:

- nepamatoti atdalīti un nepareizi novietoti palīgteikumi;
- nepilnīgi, nepabeigti teikumi;
- nepareizi lietots „ka” un „kad”;
- nepamatota personas un laiku maiņa;
- šķērsuma un/vai vienojuma saikļu nemotivēts lietojums;
- saturiski nelogisks teikums;
- nelogiska vārdu secība un kļūdas sintaktisko saistījumu izveidē;
- vārdu izvēles un vārdu formu izveides kļūdas.

Pārsprieduma vērtēšanas kritēriji (25 punkti)

Kritēriji Punkti	Saturs	Teksta uzbūve (plānojums)	Valoda (pieļaujamais kļūdu skaits)		
			stils	ortogrāfija	interpunkcija
5	Saturs pilnībā atbilst tematam. Patstāvīgi un argumentēti spriedumi. Atklāta rakstītāja personiskā attieksme, atziņas, vērtējums.	Loģiski izkārtotas daļas. Ievērots dalījums rindkopās, tās saturiski saistītas.	1	0	1
4	Saturs atbilst tematam. Patstāvīgi spriedumi, atziņas, vērtējums, bet nav pietiekamas argumentācijas.	Loģiski izkārtotas daļas. Ievērots dalījums rindkopās, vietām nav saistījuma starp tām.	2–3	1	2
3	Dalēji atklāts temats. Temata paplašinājums vai sašaurinājums. Neveikli, trafareti spriedumi.	Nesamērīgs daļu apjoms. Dalēji ievērots dalījums rindkopās. Vietām trūkst saistījuma starp tām.	4–5	2	3
2	Temata virspusēja izpratne. Novirze no temata. Izteiktās domas frāzainas, nav argumentētas.	Nesamērīgs daļu apjoms. Nav saistījuma starp daļām. Nav dalījuma rindkopās.	6–8	3	4–5
1	Ir vēstījums vai apraksts bez pārsprieduma elementiem. Temata vulgarizācija. Nepamatoti emocionāls stāstījums. Pārsprieduma vietā uzrakstīts jaunrades darbs.	Darbs nav plānveidīgs. Trūkst nobeiguma vai ievada.	9–11	4	6–7
0	Saturs neatbilst tematam.	Domas izteiktas haotiski. Tekstā paustā doma nav uztverama.	12–...	5–...	8–...

Vērtējamās stila kļūdas:

- nepamatoti atdalīti un nepareizi novietoti palīgteikumi;
- nepilnīgi, nepabeigti teikumi;
- nepareizi lietots „ka” un „kad”;
- nepamatota personas un laiku maiņa;
- šķiruma un/vai vienojuma saikļu nemotivēts lietojums;
- saturiski neloģisks teikums;
- neloģiska vārdu secība un kļūdas sintaktisko saistījumu izveidē;
- vārdu izvēles un vārdu formu izveides kļūdas.

Ja darba apjoms ir mazāks par 150 vārdiem, pareizrakstības un stila kļūdas vērtē pēc šīs tabulas:

Punkti	Valoda (pieļaujamais kļūdu skaits)		
	stils	ortogrāfija	interpunkcija
3	1	0	1
2	2–3	1	2
1	4–5	2	3
0	6–...	3–...	4–...

Mutvārdu daļas vērtējumu protokols

Skola _____ Grupa _____ Intervētājs _____ Vērtētājs _____

	Kritērijs/Runātājs	P.	1.	2.	3.	4.	5.	Temats							
								1.	2.	3.	4.	5.			
Saturs (10)	Temats	2													
	Temata pamatojums	2													
	Satura atbilstība tematam	2													
	Personiskā pieredze un/vai attieksme	2													
	Argumentācija	2													
Runas uzbūve (7)	Struktūra	ievads	1												
		iztirzājums	2												
	Daļu saistījums	nobeigums	1												
			1												
	Runas ilgums	2													
Vārdu krājums	2														
Valodas bagātība (7)	Teikumu daudzveidība	2													
	Valodas stils	1													
	Valodas kultūras normas	2													
Izteikšanās veids (6)	Izruna	2													
	Parazītvārdi un/vai liekas skaņas	1													
	Runas temps	1													
	Balss intonācija	2													
Saziņa (10)	Viedoklis	2													
	Jautājumi	2													
	Atbildes	runātājs	1												
		jautātājs	1												
	Attieksme	2													
Kopā		40													

Mutvārdu daļas vērtējumu protokols

Skola _____ Grupa _____ Intervētājs _____ Vērtētājs _____

Kritērijs/Runātājs		P.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	Temats										
Saturs (10)	Temats	2								1.										
	Temata pamatojums	2								2.										
	Satura atbilstība tematam	2								3.										
Runas uzbūve (7)	Personiskā pieredze un/vai attieksme	2								4.										
		Argumentācija	2																	
	Struktūra	ievads	1																	
		iztirzājums	2																	
		nobeigums	1																	
Daļu saistījums	1																			
Runas ilgums	2																			
Valodas bagātība (7)	Vārdu krājums	2																		
	Teikumu daudzveidība	2																		
	Valodas stils	1																		
	Valodas kultūras normas	2																		
	Izruna	2																		
Izteikšanās veids (6)	Parazītvārdi un/vai liekas skaņas	1																		
	Runas temps	1																		
	Balss intonācija	2																		
	Viedoklis	2																		
Saziņa (10)	Jautājumi	2																		
	Atbildes	2																		
	Acu kontakts	runātājs	1																	
		jautātājs	1																	
Attieksme	2																			
Kopā		40																		

Mutvārdu daļas vērtēšanas kritēriji (40 x 0,5 punkti)

Kritērijs		P.	Prasme	
Saturaš (10)	Temats	2	Precīzi formulēts (klausītāju uzmanību piesaistošs) temats – 2 p. Vispārīgs temats – 1 p. Formulēta tēma – 0 p.	
	Temata pamatojums	2	Pamato temata izvēli, pierādot tā nozīmīgumu – 2 p. Nepārliecināši pamato temata izvēli – 1 p. Nepamato temata izvēli – 0 p.	
	Satura atbilstība tematam	2	Runas saturs atbilst tematam – 2 p. Temata izklāstā paplašinājums vai sašaurinājums – 1 p. Runa neatbilst tematam – 0 p.	
	Personiskā pieredze un/vai attieksme	2	Temata izklāstā izmanto personisko pieredzi un/vai attieksmi – 2 p. Daļēji izmantota, jūtama personiskā pieredze un/vai attieksme – 1 p. Bezpersonisks stāstījums – 0 p.	
	Argumentācija	2	Argumentācijai izmanto pārļiecināšus faktus, tos komentē – 2 p. Argumentācijai izmanto vispārīgus faktus un/vai mēģina komentēt – 1 p. Faktus nekommentē – 0 p.	
	Struktūra	ievads	1	Ievads – īss, intriģējošs – 1 p. Ievada nav, vai ievads ir plašs – 0 p.
		iztirzājums	2	Iztirzājums – stāstījumā secīgi atklāj galveno domu – 2 p. Mēģina veidot secīgu stāstījumu – 1 p. Uzskaita faktus, idejas, vai stāstījums ir haotisks – 0 p.
		nobeigums	1	Nobeigums – secinājums par tematu, īss – 1 p. Nav nobeiguma – 0 p.
	Runas uzbūve (7)	Daļu saistījums	1	Loģisks (secīgs/mērķtiecīgs) daļu saistījums – 1 p. Daļas nav savstarpēji saistītas – 0 p.
		Runas ilgums	2	Ievērots runas ilgums (3–5 min) – 2 p. Mazāks par 3 min, vai laiks pārniegts (pēc 5 min jāaptur) – 1 p. Nepietiekams (līdz 2 min) – 0 p.
Vārdu krājums		2	Plašs/bagāts vārdu krājums – 2 p. Vārdu krājums atbilstošs satura atklāšanai – 1 p. Ierobežots vārdu krājums – 0 p.	
Teikumu daudzveidība		2	Daudzveidīga teikumu uzbūve (izteikuma mērķis, uzbūve) – 2 p. Teikumu uzbūve piemērota satura atklāšanai un/vai stāstījuma teikumi – 1 p. Vienveidīgi pēc uzbūves teikumi – 0 p.	
Valodas bagātība (7)	Valodas stils	1	Lieto tematam un saturam atbilstošu valodas stilu (publicistisko) – 1 p. Runa neatbilst publicistiskajam stilam – 0 p.	
	Valodas kultūras normas	2	Ievēro valodas kultūras normas – 2 p. Pieļauj 1–2 stila kļūdas – 1 p. Pieļauj 3 un vairāk stila kļūdas – 0 p.	
Izteikšanās veids (6)	Izruna	2	Skaidri sadzirdama vārdu izruna – 2 p. Cēnšas runāt skaidri – 1 p. Vāji sadzirdama vārdu izruna – 0 p. (Akcentu, runas defektu nevērtē.)	
	Parazitvārdi un/vai liekas skaņas	1	Runas laikā neizmanto parazitvārdus un/vai liekas skaņas – 1 p. Runas laikā izmanto parazitvārdus un/vai liekas skaņas – 0 p.	
	Runas temps	1	Runas temps atbilstošs, piemērots – 1 p. Gaus, ātrs runas temps – 0 p.	
Izteikšanās veids (6)	Balss intonācija	2	Maina balss intonācijas, lai uzsvērtu teiktā jēgu – 2 p. Cēnšas izmantot balss intonāciju – 1 p. Pārspīlēti izmanto balss intonācijas, deklamē, monotona runa – 0 p.	
	Viedoklis	2	Izsaka viedokli par dzirdēto, vismaz 2 reizes izvērsti – 2 p. Formāli (bez iedzījināšanās stāstījumā) izsaka viedokli – 1 p. Viedokli par dzirdēto neizsaka – 0 p.	
Saziņa (10)	Jautājumi	2	Uzdod dažāda tipa atvērtos jautājumus – 2 p. Uzdod 1–2 jautājumus, daži formāli (apgalvojuma) – 1 p. Uzdod jautājumus, kuru atbilde jau izteikta runā, vai jautājumus neuzdod – 0 p.	
	Atbildes	runātājs	1	Izvērsti atbild uz visiem jautājumiem – 2 p. Formāli atbild uz jautājumiem – 1 p. Uz jautājumiem neatbild – 0 p.
		Acu kontakts	1	Runas laikā notur acu kontaktu ar klausītājiem – 1 p.
	jautātājs	1	Uzdodot jautājumus, notur acu kontaktu ar runātāju – 1 p.	
Attieksme	2	Visu sarunas laiku izrāda cieņu pret pārējiem runātājiem un/vai ieinteresētās sarunu biedrs – 2 p. Mēģina izrādīt cieņu pret pārējiem runātājiem – 1 p. Garlaikojas un/vai pats gatavojas runai – 0 p.		